

- شنبه ۲۹ دی ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۴۴**

تعدد قوانین متروک وعدم اقبال عمومی؛ زمینه‌ساز دورزدن قواعد اجتماعی

سیهرغرب، گروه اجتماعی –
طاهره ترابی‌مهوش؛ در گفت‌وگو با روان‌شناس اجتماعی مشخص شد؛ یکی از عمده دلایل قانون‌گریزی در کشور ما به تعدد قوانین متروک بازمی‌گردد که زمینه را برای دور زدن از قواعد اجتماعی فراهم می‌کند.

در طول روز با مسائل و مشکلاتی مواجهه می‌شویم که باعث اختلال در برنامه‌هایمان می‌شود، افرادی که به‌راحتی از چراغ قرمز عبور می‌کنند و به فکر جان خود و سایر اشخاص نیستند یا اخباری که با شنیدن آن باور نمی‌کنیم که چنین جرم‌هایی در جامعه ما به‌وقوع پیوسته و بسیاری از بی‌قانونی‌ها که بی‌اهمیت از کنارشان عبور می‌کنیم، در مقابل برخی از آن‌ها قانون با همه توان قد علم می‌کند تا از رواج آن در جامعه جلوگیری شود. چراکه هرجامعه‌ای نیازمند انضباط اجتماعی است و همه خردمندان بر ایجاد جامعه (ضابطه‌مند) اعتقاد دارند، گرچه درباره عوامل شکل‌گیری آن اتفاق نظری وجود ندارد، چون قانون مجموعه پدیده‌ها و بنیادهایی است که شیوه رفتار آدمی را در زندگی اجتماعی تعیین می‌کند.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا در این باره با دانش‌آموخته دکتری روان‌شناسی اجتماعی گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

علیرضا شریفی یزدی با بیان اینکه اساساً انسان از زمانی که تمدن تشکیل داده، زندگی مدنی را پیشه کرده، از فضای غارنشینی و جنگل خارج شده و یکجانشینی و روستانشینی و در ادامه شهرنشینی را دنبال کرده، همواره نظم و انضباط بین روابط را بر اساس یک سری قواعد و

قوانین شکل داده گفت؛ بنابراین در گام نخست قانون کمک می‌کند که در یک فضای امن‌تر حرکت کنیم چراکه حسن قانون، قابل پیش‌بینی بودن چگونگی روابط است؛ یعنی بر اساس آن می‌توان رفتار افراد در جامعه را پیش‌بینی کرد. وی افزود؛ از نگاه دیگر قانون به ما کمک می‌کند که چارچوب‌های زندگیمان را شناخته و در همان راستا حرکت کنیم.

وی با تأکید بر اینکه در وجه دیگر قانون قادر است به ما کمک کند که روابطمان با دیگران را در یک فضای امن شکل دهیم، تشریح کرد؛ در خصوص چگونگی تأثیر قانون بر انسجام اجتماعی نیز باید بگوییم وقتی در پی وجود قانون، پایبندی به آن روابط پیش‌بینی‌پذیر شد و افراد در جامعه احساس امنیت کردند در نتیجه تلاش برای ایجاد روابط بهتر و عمیق‌تر دور از انتظار نیست.

این روان‌شناس اجتماعی ادامه داد؛ نتیجه این مؤلفه‌ها این خواهد بود که ما در یک جامعه سیر خواهیم کرد که قاعده‌مند بوده و کمک می‌کند نیازها و ضرورت‌های اجتماعی در یک قالب روشن‌تر و برنامه‌ریزی‌شده‌تری حرکت کنند.

شریفی یزدی با بیان اینکه اگر جامعه‌ای درصدد دستیابی به توسعه است ناگزیر باید قوانین کارا و کارآمد داشته و مردم نسبت به آن مؤمن بوده و بتوانند آن‌ها را اجرایی کنند تا در پی آن جامعه رشد و تعالی بیشتری را تجربه کند اذعان کرد؛ در خصوص نقش آموزش و فرهنگ‌سازی در افزایش قانونمندی مردم نیز باید بگوییم اساساً اجرای قانون و در حقیقت گردن نهادن به قانون بر پایه آگاهی نسبت به قانون است.

وی ادامه داد؛ ما قوانینی را که وضع می‌کنیم

باید بتوانیم به شهروندانمان نیز آگاهی لازم در مورد آن را بدهیم که آن‌ها بدانند این قوانین باید در چه زمینه‌ای رعایت شوند.

وی با ابراز اینکه نقش آموزش در این مبحث به چند دسته تقسیم می‌شود، گفت؛ بخشی از آموزش‌ها به‌صورت رسمی است که در داخل مدرسه و دانشگاه معمولاً تدریس می‌شوند اما بعد غیر رسمی این آموزش‌ها از طریق رسانه منتقل و افراد آن‌ها را می‌آموزند.

این روان‌شناسی اجتماعی افزود؛ بیان این نکته خالی از لطف نیست که بدانیم پایه اصلی اجرای قوانین در مهم‌ترین نهاد اجتماعی یعنی خانه، رخ می‌دهد؛ ما اگر به معنای واقعی دنبال آموزش قوانین و نهادینه کردن آن‌ها در درون افراد باشیم که خودشان به‌صورت ذاتی و نه بر حسب فشار دیگران قانون را اجرا کنند، در خانواده پدر و مادر باید عامل به قانون باشند تا فرزندان هم قانون‌پذیری را یاد بگیرند و آن را نه بر حسب ترس و جرمیه بلکه بر حسب یک امر درونی اجرایی کنند.

شریفی یزدی در پاسخ به این پرسش که چه شرایطی باعث می‌شود که برخی‌ها از اجرای قوانین تخطی کنند؟ عنوان کرد؛ نخستین مورد به نبود آموزش کافی بازمی‌گردد؛ وقتی ما در خانه و یا مدرسه به اندازه کافی در ارتباط با قانون و لزوم اجرای آن توضیح و آموزش نمی‌دهیم نمی‌توان این انتظار را داشت که قوانین به شکل کامل و درست خود در جامعه توسط افراد به‌اجرا درآیند.

وی با بیان اینکه دلیل دوم اجرا نکردن قانون به زیر پا گذاشتن قوانین توسط گروه‌های مرجع در هر جامعه‌ای بازمی‌گردد، گفت؛ در این بین

سلب‌ریتی‌ها، بازیگران و ورزشکاران جزو افرادی هستند که از آن‌ها به‌عنوان گروه‌های مرجع یاد می‌شود؛ البته در این بین نمی‌توان از تأثیر سایر گروه‌ها همچون افراد ذی‌نفوذ و دارای پست و مقام در جایگاه‌ها مختلف به‌راحتی عبور کرد؛ چراکه وقتی مردم ببیند قانون برای آن‌ها صدق نکرده و یا قادرنند قوانین را زیر پا بگذارند و بازخواست آنچنانی نیز در انتظار آن‌ها نیست، خود به خود این رویکرد باعث می‌شود که بخش بزرگی از جوامع از اجرای قانون فراری و گریزان باشند.

وی ادامه داد؛ دلیل سوم اجرا نکردن قانون در کشور ما تأثیرگذاری آن به‌مراتب بیشتر از سایر کشورها است، وضع بی‌قاعده و بسیار زیاد قوانین است یعنی جرم‌انگاری که در حوزه‌های مختلف انجام می‌شود در بیشتر موارد از سوی مردم مورد پذیرش نیست و حمایت عمومی از آن‌ها انجام نمی‌شود طبیعتاً در چنین شرایطی نمی‌توان انتظار داشت که این قوانین در قالب اجرایی شدن ظهور پیدا کنند.

این روان‌شناس اجتماعی با بیان اینکه مطالعات در کشور ما نشان می‌دهد که ما ده‌ها و صدها قانون متروک داریم یعنی هنوز در ظاهر قانون هستند ولی طرد و ترک‌شده‌اند و اصلاً قابلیت اجرا ندارند تشریح کرد؛ مثلاً قانونی که در مورد دستگاه پخش ویدیو و یا وسایل گیرنده امواج ماهواره وجود دارد چراکه بر اساس قانون هنوز هم کسی که این دستگاه و وسایل را داشته باشد از نظر قانونی قابل پیگیری است.

شریفی یزدی ادامه داد؛ این‌ها جزو قوانینی هستند که مردم معمولی از آن حمایت نمی‌کنند و چون اقبال عمومی ندارند پیشاپیش محکوم به

یک کارشناس آموزش و پرورش تأکید کرد؛

کاهش استرس خانواده‌ها و دانش‌آموزان با تعدیل قوانین دست و پاگیر آموزشی

اجتماعی و ظرفیت‌های پذیرش از سوی جامعه در نظر گرفته شود. چرا وقتی اکثریت صاحب نظران حوزه تعلیم و تربیت و خانواده‌های دانش‌آموزان با طرح و برنامه‌ای موافق نیستند، اجرا و باید باعث ایجاد استرس شد؟

وی با اشاره به اینکه باید از تحمیل هزینه‌های اضافی بر خانواده‌ها پرهیز کرد افزود؛ توجه جدی به عامل پذیرش و عدم پذیرش هر طرح از سوی خانواده‌ها و دانش‌آموزان مهم است. افراد جهان‌شناس آموزش و پرورش با اشاره به اینکه هر فردی باید باحتی بتواند به حق طبیعی خود یعنی آموزش و پرورش که قانون برای او تعیین کرده دسترسی داشته باشد و نباید در این روند موانعی مثل ایجاد شود ادامه داد؛ تنها راه کاهش استرس و اضطراب در خانواده‌ها و دانش‌آموزان تعدیل قوانین و مقررات دست و پاگیر آموزشی و تربیتی است.

امیری با بیان اینکه هیچ قانون بشری در این جهان وجود ندارد که نقصی در آن وجود نداشته باشد گفت؛ هر قانون و مقرراتی که توسط بشر تهیه و تدوین شود بدون شک دارای نقایصی است که در عمل آشکار می‌شود که در جهت رفاه و آسایش جامعه اصلاح و اعلام می‌شود. همه ما در برابر قانونی که مجلس شورای اسلامی

و جذب و نگهداری نیروهای انسانی است اما یکی

از چالش‌های اساسی در این زمینه، مهاجرت نیروهای انسانی نخبه از کشور است.

*افزایش مهاجرت نخبگان باعث کاهش تولیدات علمی!

در این راستا، رئیس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با اشاره به کاهش میزان تولید مقالات علمی به‌دلیل مهاجرت نیروهای انسانی اظهار کرد؛ آمار خیلی دقیقی از میزان مهاجرت نیروهای انسانی در حوزه علوم پزشکی در دسترس نیست زیرا برخی از مهاجرها ممکن است در قالب‌های مثل فرصت‌های مطالعاتی یا مرخصی صورت گیرد اما به‌طورکلی می‌توان گفت که در سال‌های اخیر سیل مهاجرت نخبگان جوان از کشور افزایش یافته و به‌خصوص در حوزه پزشکی شاهد افزایش شتاب مهاجران هستیم و طبیعتاً باید برنامه‌ریزی مفصلی برای نگهداشت نیروی انسانی، جذب نخبگان و ماندگاری آن‌ها در کشور انجام شود.

علیرضا زالی اضافه کرد؛ میزان تولید مقالات علمی به دلیل مهاجرت نخبگان کاهش یافته

شکست هستند.

وی با اشاره به اینکه درواقع قانون‌گذاری بی‌قاعده و بی‌شمار را می‌توان یک عیب بزرگ در کشور ما دانست، تشریح کرد؛ وقتی بارها و به روش‌های مختلف قانون‌گذاری می‌شود اما در پی عدم اقبال عمومی و فراهم بودن بسترها، اجرایی نمی‌شود، این امر بر نوجوان و جوان ما مشتبه می‌شود که سایر قوانین را نیز نمی‌توان اجرا کرد.

این استاد روان‌شناسی اجتماعی با بیان آنکه یکی دیگر از مسائل تأثیرگذار در اجرا نکردن قانون به عدم شفافیت بازمی‌گردد گفت؛ هرچه دولت در تصمیم‌گیری مخصوصاً در زمینه مسائل مالی، شفافیت بیشتری داشته باشد طبیعتاً اجرای قانون ساده‌تر و راحت‌تر است.

شریفی یزدی ادامه داد؛ به همین دلیل قانون‌گذار در قانون‌گذاری باید به چند نکته توجه کند تا اجرای این قوانین مورد استقبال قرار گیرد، نخست اینکه در حوزه خصوصی مردم دخالت نکند که متأسفانه در بسیاری از موارد متأسفانه این گونه است، دوم اینکه پشتیبانی قاطع جامعه را داشته باشد زیرا وقتی این پشتوانه نباشد خود به خود این قانون به گوشه رانده می‌شود.

وی افزود؛ درنهایت اینکه در حین قانون‌گذاری به این امر توجه شود که وسایل و ابزار اجرای آن قانون فراهم گردد؛ برای مثال طی چند سال گذشته قانون‌گذار، سگ‌گردانی در معابر اماکن عمومی و پارک‌ها را جرم تلقی کرد اما در پی برخورد نکردن با این کار امروز کسی به اجرای این قانون سر خم نمی‌کند و به‌راحتی در اماکن عمومی شاهد حضور سگ و سگ‌گردانی هستیم.

وی تصریح کرد؛ وقتی چنین روندی به دفعات مختلف اتفاق بیفتد، در ذهن فرزندان ما مسئله قانون و پایبندی به آن دیگر مطرح نیست بلکه در مواجهه نخست با قوانین این موضوع به ذهنش خطور می‌کند که همه آن‌ها به هر طریق ممکن قابلیت دور زدن دارند.

این روان‌شناس اجتماعی افزود؛ وجود این رویکرد در عرصه قانون‌گذاری و اجرای آن باعث می‌شود که بقیه قوانین خوب و ضروری نیز در جامعه زیر سؤال بروند؛ بنابراین در قانون‌گذاری فصل‌الخطاب اصلی، اقبال عمومی است.

شریفی یزدی در پاسخ به این پرسش که قانون‌مداری مردم خطور می‌تواند به بهبود عملکرد نهادهای دولتی و کاهش فساد کمک کند؟ اذعان کرد؛ در همه جای دنیا رسانه‌ها رکن چهارم دموکراسی هستند و کار اصلی آن‌ها نظارت است، اگر این رسانه برخاسته از خواسته عموم مردم باشد منجر به نظارت اجتماعی خواهد شد چراکه قادر خواهد بود در صورت بروز هرگونه تخطی از اجرای قوانین توسط نهادهای دولتی یا فردی خاص، دست به افشاگری زده و در پی آن خواهان ورود جدی نهادهای تأثیرگذار همچون قوه قضائیه باشد.

وی گفت؛ بنابراین نظارت عمومی همیشه با مبارزه با فساد و افزایش قانون‌مداری دولتمردان و سیاست‌گذاران و اهل نفوذ و کسانی‌که به هر حال صاحب قدرت هستند، کمک می‌کند، نکته دوم اینکه اگر توده مردم نسبت به قوانین آگاه بوده و خود را مسئول بدانند یقیناً در صورت مواجهه با تخطی از قانون و فساد، سریعاً دستگاه نظارتی را در جریان قرار خواهند داد.

سیهرغرب، گروه اجتماعی؛ کارشناس آموزش و پرورش با تأکید بر اینکه تنها راه کاهش استرس و اضطراب در خانواده‌ها و دانش‌آموزان تعدیل قوانین و مقررات دست و پاگیر آموزشی است گفت؛ سیاست‌گذار حوزه تعلیم و تربیت در وهله نخست باید تجربیات معلمی داشته و متخصص تعلیم و تربیت باشد؛ همچنین لازم است شناخت کافی نسبت به قوانین و مقررات آموزشی و تربیتی داشته باشد تا بتواند باری از دوش آموزش و پرورش بردارد.

باقرامیری با بیان اینکه کاهش استرس و ایجاد شور و نشاط و امید در جامعه وظیفه دستگاه‌ها و نهادهای سیاست‌گذار آموزشی و تربیتی است گفت؛ هدف اصلی تهیه و تدوین مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، تسهیل روند و جریان نظام آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان و کاهش استرس خانواده‌های آنان است.

وی با بیان اینکه شورای عالی آموزش وپرورش به‌عنوان یک نهاد سیاست‌گذار در حوزه تعلیم و تربیت کشور تلاش کرده با تصویب مصوبات، تسهیل‌کننده موانع و محدودیت‌های تحصیل دانش‌آموزان باشد و آن‌ها را از پیش روی بردارد افزود؛ فلسفه وجودی تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش استفاده از توان

تنزل رتبه علمی ایران

«مهاجرت و کمبود بودجه» مانع مرجعیت علمی

ایران در استنادات علمی، رتبه ۱۴ جهان را در اختیار داشت.

بر اساس برنامه هفتم توسعه، ایران باید به رتبه ۱۴ تولید علم در جهان و رتبه نخست در منطقه برسد. یکی از مهم‌ترین ارکان دستیابی به این اهداف، آموزش و پرورش پژوهشگران حرفه‌ای است. برای اینکه پژوهشگران ایرانی بتوانند در سطح جهانی به رقابت بپردازند، باید زمینه‌های لازم برای دسترسی به جدیدترین منابع پژوهشی فراهم شود. از سوی دیگر، ایجاد و تقویت قطب‌های پژوهشی در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پزشکی و سلامت، همچنین حمایت از پارک‌های علم و فناوری، باید از دیگر اولویت‌های وزارت بهداشت برای تسریع در این فرآیند باشد.

رسیدن به این اهداف و مرجعیت علمی در منطقه، مستلزم اقدامات اساسی در زمینه نوسازی، بازسازی و تجهیز زیرساخت‌های پژوهشی

سیهرغرب، گروه اجتماعی؛ ایران در زمان حاضر از جایگاه نخست منطقه در تولید مقالات علمی فاصله گرفته است و رتبه جهانی کشور از ۱۵ به ۱۷ تنزل یافته است. کارشناسان می‌گویند این افت جایگاه علمی عمدتاً به‌دلیل مهاجرت نخبگان و کمبود سرمایه‌گذاری در حوزه پژوهش بوده است.

دستیابی به مرجعیت علمی، در بیانات مقام معظم رهبری، اسناد بالادستی و قوانین توسعه کشور، به‌شکل‌های مختلف مورد تأکید قرار گرفته است.

با وجود این، ایران در زمان حاضر دیگر به‌عنوان کشور اول منطقه در تعداد مقالات علمی و استنادات شناخته نمی‌شود. طبق آخرین آمار معاونت تحقیقات وزارت بهداشت، رتبه جهانی تولید علم کشور از جایگاه ۱۵ به ۱۷ تنزل یافته است، این در حالی است که در گذشته

رئیس سازمان بهزیستی کشور؛

نقش ۹۰ درصدی خانواده در شیوع «اعتیاد» و آسیب‌های آن

هشدار: «سن» اعتیاد رو به کاهش است

خانواده و مدرسه جعبه سیاه جامعه‌اند، تصریح کرد؛ اگر آنچه که در امروز جامعه است رمزگشایی شود، نتیجه دیروز مدرسه و خانواده است و این درحالی است که متأسفانه حال مدرسه و خانواده خراب نیست، بنابراین قابل پیش‌بینی است که آسیب‌ها روند افزون و رنج‌آور خواهند داشت.

بیش از ۶۰ درصد خانواده‌های ایرانی پرآشوب اما خاموش حسینی ادامه داد؛ در همین راستا به طور جدی باید برنامه‌ها را واکاوی کنیم؛ اگر خانواده

معطوف به موضوع کنیم تا مسئله را کنترل کنیم. رئیس سازمان بهزیستی کشور با بیان اینکه خانواده هنوز حیاتی‌ترین شخصیت عامل انسان است، افزود؛ براساس یک نظریه، شخصیت بنیادین هر آدمی، در خانواده شکل می‌گیرد. دوره‌ای که فرزندان بیشترین نقش شخصیتی را می‌پذیرند، تنها نهاد خانواده است که این اثرگذاری را بر فرزند دارد.

حسینی در این راستا برای تعاملات گرم در خانواده، بر استفاده از ظرفیت نهادهای اجتماعی

و غیروولتی، طراحی نرم‌افزارهایی که جنبه آموزشی برای کودکان و نوجوانان دارند، ایجاد پلتفرم‌های رایگان، تدوین برنامه‌های آموزشی کوتاه مدت، حمایت از طرح‌هایی که دانش‌آموزان و دانشجویان از بودجه‌های آموزشی نیز استفاده و فیلم و شعر و... دارند، تأکید کرد.

به گفته وی، برنامه‌های تعاملات گرم در سه بخش ورزش، تعاملات از طریق فعالیت‌های هنری و فعالیت‌های علمی، قابل بازسازی و تولید است.